

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA CZWARTA SEKCJA

SPRAWA TABOR przeciwko POLSCE

(SKARGA nr 12825/02)

WYROK – 27 czerwca 2006 r.

W sprawie Tabor przeciwko Polsce,
Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Sekcja), zasiadając jako
Izba składająca się z następujących sędziów:

Pan N. BRATZA, *Przewodniczący*,
Pan J. CASADEVALL,
Pan G. BONELLO,
Pan M. PELLONPÄÄ,
Pan K. TRAJA,
Pan S. PAVLOVSKI,
Pan L. GARLICKI, *sędziowie*,
oraz Pan T.L. EARLY, *Kanclerz Sekcji*,

obradując na posiedzeniu zamkniętym 8 czerwca 2006 r.,
wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 12825/02) wyniesionej w dniu 11 stycznia 2001 r. przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka („Trybunał”) na podstawie art. 34 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”) przez obywatela polskiego pana Józefa Tabora („skarżący”).

2. Skarżący, któremu przyznano bezpłatną pomoc prawną, był reprezentowany przez pana Zbigniewa Cichonia, adwokata praktykującego w Krakowie. Polski Rząd („Rząd”) reprezentowany był przez swoich pełnomocników, pana Krzysztofa Drzewickiego, a następnie pana Jakuba Wołasiewicza.

3. Skarżący zarzucał, że odmowa sądu przyznania mu pełnomocnika z urzędu w celu przygotowania kasacji do Sądu Najwyższego naruszyła jego prawo do rzetelnego procesu.

4. Skarga została przydzielona Czwartej Sekcji Trybunału (art. 52 § 1 Regulaminu Trybunału). Wewnątrz tej Sekcji ustanowiono Izbę (art. 27 § 1 Konwencji), która miała zająć się sprawą zgodnie z art. 26 § 1 Regulaminu Trybunału.

5. Dnia 1 listopada 2004 r. Trybunał zmienił skład swoich sekcji (art. 25 § 1). Niniejsza sprawa została przydzielona do nowo utworzonej Sekcji Czwartej (art. 52 § 1).

6. Decyzją z dnia 24 stycznia 2006 r. Trybunał uznał skargę za dopuszczalną.

FAKTY

I. OKOLICZNOŚCI SPRAWY

7. W lipcu 1993 r. skarżący zatrudniony był w rafinerii „T” jako dyrektor departamentu. Od 1993 r. do 1997 r. warunki jego umowy o pracę były kilkakrotnie zmieniane. 30 września 1997 r. rafineria wypowiedziała skarżącemu umowę o pracę.

8. 7 października 1997 r. skarżący złożył do Sądu Wojewódzkiego w Katowicach pozew przeciwko rafinerii o odszkodowanie na kwotę 19 273 złotych za bezprawne wypowiedzenie umowy. Domagał się także przywrócenia do pracy. Postanowieniem z dnia 3 grudnia 1997 r. Sąd Okręgowy w Katowicach uznał się za niewłaściwy do rozstrzygnięcia sprawy i przekazał ją do Sądu Rejonowego w Katowicach – Wydział Pracy.

9. Wyrokiem z dnia 4 grudnia 1998 r. Wydział Pracy Sądu Rejonowego w Katowicach nakazał rafinerii wypłacenie skarżącemu odszkodowania w wysokości 5 008,74 złotych tytułem bezprawnego wypowiedzenia umowy o pracę. Odszkodowanie było równowartością trzymiesięcznego wynagrodzenia. Sąd oddalił pozostałe roszczenia.

10. Obie strony postępowania odwołały się od wyroku sądu pierwszej instancji. Wyrokiem z dnia 18 listopada 1999 r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił oba odwołania.

11. 26 listopada 1999 r. skarżący zwrócił się do Sądu Okręgowego w Katowicach o przyznanie pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia kasacji. Wskazał na swoją trudną sytuację finansową i fakt, że pozostawał bez zatrudnienia od listopada 1997 r. do maja 1999 r. z powodu wypowiedzenia umowy o pracę przez pozwaną spółkę. Twierdził także, że od maja 1999 r. otrzymywał pensję

netto w wysokości 750 złotych, przedstawił także dokumenty zaświadczające okres pozostawania bez pracy oraz wysokość zarobków. W grudniu 1999 r. skarżący nie otrzymawszy odpowiedzi od Sądu Okręgowego w Katowicach, złożył samodzielnie kasację.

12. Postanowieniem z dnia 17 stycznia 2000 r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu dla potrzeb wszczęcia postępowania kasacyjnego bez pisemnego uzasadnienia decyzji.

13. Tego samego dnia Sąd Okręgowy w Katowicach odrzucił kasację skarżącego, ponieważ nie została ona złożona przez adwokata, jak wymaga tego prawo.

14. Skarżący odwołał się od tego postanowienia do Sądu Najwyższego. Zwrócił się także o przywrócenie terminu do wniesienia kasacji. Domagał się także od sądu wyznaczenia mu pełnomocnika w celu przygotowania kasacji. Skarżący argumentował, że sąd okręgowy nie rozstrzygnął w terminie o jego wniosku o przyznanie pełnomocnika z urzędu. To zmusiło go do samodzielnego wniesienia kasacji. Fakt, że kasacja została odrzucona połączony z nieumotywowaną odmową wyznaczenia pełnomocnika, uniemożliwił ochronę jego interesów i właściwe przedstawienie jego argumentów sądowi kasacyjnemu.

15. Postanowieniem z dnia 25 maja 2000 r. Sąd Najwyższy oddalił jego zażalenie na postanowienie odrzucającej kasację. Sąd zauważył, że mające zastosowanie przepisy jasno przewidywały, iż kasacja może być wniesiona jedynie przez adwokata lub radcę prawnego. Sąd Najwyższy odmówił ponadto zajęcia się odwołaniem w zakresie, w jakim odnosiło się ono do odmowy wyznaczenia adwokata z urzędu, stwierdzając, że zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi jedynie Sąd Apelacyjny był właściwy do rozpatrzenia zażalenia od postanowienia o odrzuceniu kasacji.

II. WŁAŚCIWE PRAWO KRAJOWE I PRAKTYKA

A. Pomoc prawna

16. Art. 113 § 1 kodeksu postępowania cywilnego przewiduje, że strona postępowania może domagać się od sądu właściwego dla rozpatrzenia sprawy zwolnienia od kosztów sądowych, o ile przedłoży oświadczenie, że nie jest w stanie ponieść tych kosztów bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

17. Zgodnie z art. 117 kodeksu strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych na prawo zgłosić wniosek o ustanowienie dla niej adwokata lub radcy prawnego. O wyznaczenie adwokata lub radcy prawnego sąd zwraca się do właściwej rady adwokackiej lub okręgowej izby radców prawnych.

18. Polski kodeks postępowania cywilnego wprowadza zasadę obowiązkowej reprezentacji adwokata lub radcy prawnego w postępowaniu kasacyjnym. Art. 393 § 1 kodeksu postępowania cywilnego, mający zastosowanie

w omawianym okresie, wymagał, by kasacja złożona była przez adwokata lub radcę prawnego.

19. Zgodnie z art. 393⁴ § 1 Kodeksu postępowania cywilnego kasacja musi być złożona do sądu, który wydał właściwą decyzję w przeciągu miesiąca od daty doręczenia stronie rzeczonyj decyzji wraz z pisemnym uzasadnieniem. Kasacje, które nie zostaną złożone przez adwokata lub radcę prawnego, są odrzucane.

B. Zażalenie na postanowienie

20. Art. 394 kodeksu postępowania cywilnego gwarantuje stronie postępowania prawo złożenia zażalenia od postanowienia sądu pierwszej instancji, które kończy postępowanie. Takie zażalenie jest także możliwe na niektóre postanowienia, wskazane w tym przepisie. Zażalenie jest możliwe na odmowę zwolnienia od kosztów sądowych oraz podobnie na odmowę ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, kiedy decyzje te wydane są przez sąd pierwszej instancji.

21. Sąd Najwyższy w wielu swoich orzeczeniach stwierdzał, że nie jest możliwe zażalenie do Sądu Najwyższego na postanowienie dotyczące ustanowienia pełnomocnika z urzędu wydane przez sąd drugiej instancji. Wskazywał, że postanowienie dotyczące ustanowienia pełnomocnika z urzędu zostało wyraźnie wymienione w katalogu postanowień, na które można złożyć zażalenie zgodnie z art. 394 kodeksu postępowania cywilnego, ale jedynie wtedy, gdy zostało wydane przez sąd pierwszej instancji. Ponadto, zgodnie z tym artykułem, zażalenie jest możliwe na postanowienia, które kończą postępowanie w sprawie. Sąd zauważył jednakże, że postanowienie o odmowie ustanowienia pełnomocnika z urzędu nie może być traktowane jako postanowienie „kończące postępowanie w sprawie” w rozumieniu tego przepisu, ponieważ nazwa ta zarezerwowana jest dla postanowień zawierających pewien element oceny meritum rozpatrywanej sprawy. Postanowienia dotyczące ustanowienia pełnomocnika z urzędu nie zawierają takich elementów. Ponieważ omawiane postanowienia nie mieszczą się w żadnej z dwóch podstawowych kategorii wskazanych w art. 394, jedyną możliwą konkluzją jest stwierdzenie, że nie przysługuje na nie zażalenie (II CZ 9/97, 21 lutego 1997, niepublikowane; I CZ 27/97, 4 April 1997, OSNC 1997, No. 9, poz. 120; I CZ 14/97, 8 kwietnia 1997 r., OSN 1997 No. 9, poz. 120).

C. Pisemne uzasadnienie postanowienia

22. Zgodnie z art. 357 kodeksu postępowania cywilnego uzasadnienie postanowienia sporządza się tylko wtedy, gdy podlega ono zaskarżeniu.

D. Przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia

23. Zgodnie z art. 169 kodeksu strona postępowania może zwrócić się o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia; zażalenie powinno być złożone wraz z właściwym wnioskiem.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

24. Skarżący zarzuca, że odmowa sądu ustanowienia pełnomocnika z urzędu w związku z przygotowaniem kasacji do Sądu Najwyższego naruszyła jego prawo do rzetelnego procesu, gwarantowane przez art. 6 § 1 Konwencji, który w omawianym zakresie brzmi następująco:

„Przy rozstrzyganiu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ..., każdy ma prawo do sprawiedliwego ... rozpatrzenia jego sprawy ... przez ... sąd...”.

II. ZASTRZEŻENIA WSTĘPNE RZĄDU

25. W piśmie z dnia 4 kwietnia 2006 r. Rząd podniósł, że skarżący nie wykorzystał właściwych środków krajowych.

26. Rząd twierdził, że skarżący mógł złożyć zażalenie do sądu odwoławczego od postanowienia sądu okręgowego zawierającego odmowę wyznaczenia pełnomocnika z urzędu. Twierdził, że zgodnie z art. 394 kodeksu postępowania cywilnego postępowanie o odmowie wyznaczenia pełnomocnika z urzędu podlega zażaleniu do sądu drugiej instancji, ponieważ jest ono wyraźnie wymienione pośród postanowień, na które zażalenie do sądu wyższej instancji jest dostępne. Skarżący wniósł co prawda takie zażalenie, ale złożył je błędnie do Sądu Najwyższego. Składając zażalenie do sądu, który nie był właściwy dla rozpatrzenia go, nie wykazał wymaganej staranności w prowadzeniu swojej sprawy.

27. Skarżący podważył argumenty Rządu.

28. Trybunał przypomina, że zgodnie z art. 55 Regulaminu Trybunału, zarzut niedopuszczalności musi, o ile zezwala na to jego charakter oraz okoliczności, być podniesiony przez państwo stronę w stanowisku pisemnym lub ustnym co do dopuszczalności skargi składanym zgodnie z art. 51 lub 54 (zob. *K. i T. p. Finlandii* [WI], nr 25702/94, § 145, ECHR 2001-VII, oraz *N.C. p. Włochom* [WI], nr 24952/94, § 44, ECHR 2002-X). W niniejszej sprawie w stanowisku pisemnym przedstawionym na etapie dopuszczalności dnia 4 września 2002 r. Rząd twierdził, że „w odniesieniu do kryterium wyczerpania krajowych środków odwoławczych, Rząd Polski twierdzi, że wydaje się, iż skarżący wykorzystał wszystkie środki przewidziane prawem krajowym”.

wym”. W swojej decyzji o dopuszczalności wydanej dnia 24 stycznia 2006 r. Trybunał uznał skargę za dopuszczalną, mając na względzie m.in. twierdzenia Rządu.

29. Trybunał zauważa, że zarzut niedopuszczalności oparty o domniemany brak wykorzystania krajowych środków odwoławczych przedstawiony w piśmie z dnia 4 kwietnia 2006 r. nie został zgłoszony przez Rząd w stanowisku pisemnym przed wydaniem decyzji z 24 stycznia 2006 r. Brak jest wyjątkowych okoliczności, które zwolniłyby Rząd z obowiązku podniesienia wszelkich zarzutów wstępnych przed wydaniem przez Trybunał decyzji co do dopuszczalności skargi (zob. *Prokopovich p. Rosji*, nr 58255/00, § 29, 18 listopada 2004 r.).

30. W konsekwencji Trybunał uznaje, że Rząd nie może podnosić zarzutów wstępnych zawartych w stanowisku z 4 kwietnia 2006 r. na niniejszym etapie postępowania. Zarzut Rządu musi być więc oddalony.

A. Twierdzenia stron

1. Twierdzenia Rządu

31. Rząd podkreślił, że w odniesieniu do spraw dotyczących ustalenia praw i obowiązków o charakterze cywilnym wymagania w zakresie rzetelności nie są takie same, jak w sprawach dotyczących zarzutów karnych (*Dombo Beheer B.V. p. Nederlandom* wyrok z dnia 27 października 1993 r., § 32). Art. 6 § 1 przewiduje gwarancję dla osób, które ubiegają się o pomoc w postępowaniu cywilnym przed sądami krajowymi, jednakże nie tak szeroką jak w postępowaniu karnym. Kwestia pomocy prawnej powinna być jednakże rozpatrywana jako element prawa dostępu do sądu, a nie prawa do rzetelnego procesu. W tym kontekście środki, za pomocą których państwo zapewnia skuteczny dostęp do sądów cywilnych mieści się w ramach swobody uznania (*Airey p. Irlandii*, wyrok z 9 października 1979 r., Series A no. 32, § 26).

32. Ponadto Rząd twierdził, że pomoc prawna jest wymagana do zapewnienia prawa dostępu do sądu w sprawach cywilnych jedynie w sytuacjach, w których osoba nie może popierać swojej sprawy skutecznie samodzielnie lub kiedy prawo stawia wymóg obowiązkowej reprezentacji. Lecz nawet w takich sprawach pomoc prawna nie jest wymagalna w odniesieniu do wszystkich typów postępowania cywilnego. W tego powodu prawo do sądu sformułowane w wyrokach Trybunału dotyczących spraw cywilnych nie może być porównywalne w swoim zakresie do prawa gwarantowanego art. 6 § 3 (c). Wynika to także z faktu, że prawa gwarantowane art. 6 § 1 powinny być określone w odniesieniu do poszczególnych faktów i okoliczności indywidualnej sprawy. W konsekwencji Rząd utrzymywał, że problemy wynikające z tej sprawy, dotyczącej przywrócenia do pracy i odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę, wymagają odróżnienia od innych,

bardziej skomplikowanych spraw, np. regulujących status cywilny lub stosunki rodzinne.

33. Dlatego też w opinii Rządu argument skarżącego, że odmowa przyznania mu pełnomocnika z urzędu w postępowaniu kasacyjnym nie była zgodna z wymogami rzetelnego procesu w rozumieniu art. 6 § 1 Konwencji, jest nieuzasadniony. W przeciwieństwie do art. 6 § 3 (c) Konwencji, który wyraźnie przewiduje pomoc prawną w postępowaniu karnym, Konwencja nie gwarantuje takiego prawa w sprawach cywilnych. W konsekwencji, państwo nie jest zobowiązane do zapewnienia pomocy prawnej w każdej sprawie cywilnej (*R.D. p. Polsce*, nr 29692/96 i 34612/97, § 44, 18 grudnia 2001 r.).

34. Rząd przyznał, że prawo polskie wprowadza obowiązkową reprezentację w postępowaniu kasacyjnym. Sądy rozpatrując każdą sprawę, mają prawo oceny, czy pomoc prawna jest rzeczywiście konieczna, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy. W niniejszej sprawie odmowa nie uniemożliwiła skarżącemu wyznaczenia adwokata z wyboru, ponieważ nadal mógł wnieść kasację „przygotowaną i podpisaną przez adwokata”, jak wymaga tego prawo. Fakt, że skarżący nie skorzystał z tej możliwości nie może, w opinii Rządu, być wykorzystany przeciwko władzom krajowym.

2. Twierdzenia skarżącego

35. Skarżący nie zgodził się z twierdzeniami Rządu. Podkreślił, że zgodnie z prawem krajowym kasacja w jego sprawie była możliwa i zamierzał on wykorzystać wszelkie środki prawne, które były dla niego dostępne. Przyznał, że nie wyznaczył adwokata z wyboru, ale wyjaśnił, że nie miał wystarczających środków, by opłacić koszty prawne. Z powodu braku środków finansowych zwrócił się do Sądu Okręgowego w Katowicach o wyznaczenie mu pełnomocnika z urzędu w celu prowadzenia postępowania kasacyjnego. W swoim wniosku do sądu, który złożył 26 listopada 1999 r., wyjaśnił szczegółowo swoją sytuację finansową i zwrócił szczególną uwagę na fakt, że pozostawał bez zatrudnienia od listopada 1997 r. do maja 1999 r.

36. Skarżący twierdził ponadto, że Sąd Okręgowy w Katowicach odmówił mu wyznaczenia pełnomocnika z urzędu dla potrzeb postępowania kasacyjnego bez podania jakichkolwiek przyczyn swojej decyzji; w szczególności nie wykazał, że skarżący był zdolny do poniesienia kosztów reprezentacji prawnej. Skarżący twierdził, że decyzja ta była w konsekwencji arbitralna.

37. Skarżący przywoływał ponadto, że decyzja sądu okręgowego została wydana 17 stycznia 2000 r., miesiąc po upływie ustawowego terminu dla wniesienia kasacji. Wskutek tego został pozostawiony bez jakiegokolwiek możliwości poszukania pomocy prawnej z wyboru, tak aby mógł złożyć kasację w terminie.

38. W konkluzji skarżący twierdził, że postępowanie sądu okręgowego było nierzetelne, co było tym trudniejsze do tolerowania, że postępowanie

kasacyjne zostało wprowadzone w celu naprawy błędów proceduralnych popełnionych przez sądy niższych instancji.

B. Ocena Trybunału

39. Trybunał wskazuje na wstępie, że zgodnie z Konwencją nie ma obowiązku, by pomoc prawna była dostępna w każdym sporze w postępowaniu cywilnym, ponieważ istnieje różnica pomiędzy sformułowaniem art. 6 § 3 (c), który gwarantuje bezpłatną pomoc prawną pod pewnymi warunkami w postępowaniu karnym i art. 6 § 1, który nie odnosi się do pomocy prawnej (*Del Sol p. Francji*, nr 46800/99, § 20, ECHR 2002-II). Jednakże Trybunał przypomina, że celem Konwencji jest gwarancja praktycznych i skutecznych praw. Ma to w szczególności znaczenie w przypadku prawa dostępu do sądu, w kontekście znaczącego miejsca, jakie w społeczeństwie demokratycznym zajmuje prawo do rzetelnego procesu (zob. *Airey p. Irlandii*, wyrok z 9 października 1979 r., Series A no. 32, § 24). Zarówno w postępowaniu cywilnym, jak i karnym kluczowe jest, by strony postępowania nie pozbawiać możliwości przedstawienia swojej sprawy sądowi (*ibid.*; zob. także m.in. *Steel i Morris p. Wielkiej Brytanii*, nr 68416/01, § 59, ECHR 2005-...).

40. Prawo dostępu do sądu nie jest jednakże absolutne i może podlegać ograniczeniom, o ile dążą one do uzasadnionego celu i są proporcjonalne. Dlatego też możliwe jest uzależnienie pomocy prawnej od pewnych warunków, np. od sytuacji finansowej skarżącego lub widoków na odniesienie sukcesu w postępowaniu (*Steel i Morris p. Wielkiej Brytanii*, cyt. powyżej, § 62).

Ponadto zgodność ograniczeń dozwolonych przez prawo krajowe z prawem dostępu do sądu zawartym w art. 6 § 1 Konwencji zależy od szczególnych cech danego postępowania. Konieczne jest także wzięcie pod uwagę całości postępowania prowadzonego zgodnie z zasadami krajowego systemu prawnego oraz roli odgrywanej w tym procesie przez sądy wyżej instancji, ponieważ warunki dopuszczalności kasacji mogą być bardziej rygorystyczne niż zwykłego odwołania (*Delcourt p. Belgii*, wyrok 17 stycznia 1970 r., Series A nr 11, s. 15, § 26). Zadaniem państw stron jest podjęcie decyzji, w jaki sposób będą one zapewniały zgodność z obowiązkami wynikającymi z Konwencji. Trybunał musi się upewnić, że sposób wybrany przez władze krajowe w poszczególniej sprawie jest zgodny z Konwencją.

41. W świetle tych uwag Trybunał zauważa po pierwsze, że polskie prawo postępowania cywilnego wymaga, by strona postępowania cywilnego była reprezentowana przez adwokata lub radcę prawnego w przygotowaniu kasacji od wyroku wydanego przez sąd drugiej instancji i że kasacja przygotowana przez stronę niereprezentowaną przez pełnomocnika będzie odrzucona przez sąd (zob. §§ 20 – 21 powyżej).

42. Trybunał jest zdania, że wymóg, by skarżący był reprezentowany przez wykwalifikowanego prawnika przed sądem kasacyjnym nie może być sam w sobie

postrzegany jako sprzeczny z art. 6, ponieważ wymóg ten jest całkowicie zgodny z charakterystyką działania Sądu Najwyższego jako sądu najwyższej instancji rozstrzygającego odwołania co do prawa. Wymóg ten nie może być postrzegany jako nakładający na sądy krajowe nieograniczony obowiązek przyznawania bezpłatnej pomocy prawnej osobie zamierzającej wszcząć postępowanie kasacyjne.

Jednakże, o ile sposób w jaki art. 6 ma być stosowany w stosunku do sądów odwoławczych lub kasacyjnych zależy od szczególnych cech odnośnych postępowań, nie może być wątpliwości, że od państwa, które ustanawia takie sądy, wymaga się zapewnienia, by osoby podlegające prawu korzystać przed nimi z podstawowych gwarancji rzetelnego postępowania zawartych w tym artykule (zob. m.in. *Vacher p. Francji*, wyrok z 17 grudnia 1996 r., *Reports of Judgments and Decisions* 1996-VI, s. 2148-49, §§ 24 i 28).

43. Wypełniając ten obowiązek, państwo musi ponadto wykazywać staranność, tak by zapewnić tym osobom prawdziwe i skuteczne wykonywanie praw gwarantowanych art. 6 (*R.D. p. Polsce*, nr 29692/96 i 34612/97, § 44, 18 grudnia 2001 r.).

44. Trybunał zauważa w tym względzie, że w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy w Katowicach odmówił bez podania przyczyn przyznania pomocy prawnej skarżącemu w celu reprezentowania go w postępowaniu kasacyjnym. Trybunał jest świadom, że zgodnie z przepisami prawa proceduralnego, mającymi wówczas zastosowanie, sąd nie był zobowiązany do podania jakichkolwiek przyczyn takiej odmowy.

45. Jednakże z powodu braku pisemnego uzasadnienia tej decyzji trudno jest Trybunałowi zrozumieć przyczyny, dla których sąd okręgowy uznał, że przyznanie pomocy prawnej nie było uzasadnione w okolicznościach niniejszej sprawy. Zauważa ponadto, że decyzja dotycząca przyznania pełnomocnika z urzędu jest, zgodnie z mającym zastosowanie prawem krajowym, uzależniona od sytuacji finansowej strony i jej zdolności do opłacenia kosztów procesu (zob. § 16 powyżej). W tym względzie Trybunał zauważa, że sprawa dotyczyła roszczenia skarżącego przeciwko dawnemu pracodawcy za niezgodne z prawem wypowiedzenie stosunku pracy. Skarżący domagał się także przywrócenia do pracy. Skarżący twierdził przed sądem okręgowym na poparcie swoich żądań, że pozostawał bezrobotny od listopada 1997 r. do maja 1999 r. Trybunał uważa, że zasada rzetelności wymaga od sądu podania przyczyn, dla których odrzucił on roszczenia skarżącego.

46. W końcu Trybunał zauważa, że decyzja Sądu Okręgowego w Katowicach odmawiająca skarżącemu wyznaczenia pełnomocnika z urzędu wydana została 17 stycznia 2000 r. Trybunał podkreśla, że miało to miejsce miesiąc po upływie ustawowego terminu dla wniesienia kasacji. To postawiło skarżącego, z oczywistych względów, bez realnych możliwości szukania pomocy prawnej z wyboru w celu wniesienia kasacji, a mając na względzie, że reprezentacja przez profesjonalnego prawnika jest obowiązkowa, bez możliwości

wniesienia kasacji do Sądu Najwyższego. Trybunał jest więc zdania, że sposób, w jaki właściwy sąd rozpatrzył wniosek skarżącego o ustanowienie pełnomocnika z urzędu nie był zgodny z wymogami staranności.

47. W związku z powyższym, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy jako całość, Trybunał jest zdania, że doszło do naruszenia art. 6 § 1 Konwencji.

III. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

48. Art. 41 Konwencji przewiduje:

„Jeśli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie”.

A. Szkoda

49. Skarżący domagał się odszkodowania za szkody materialne i niematerialne w wysokości 956 728 złotych.

50. Rząd twierdził, że w odniesieniu do roszczeń skarżącego dotyczących szkód materialnych nie przedstawił on żadnych dowodów na potwierdzenie faktu, iż doznał rzeczywistych strat. W zakresie szkód niematerialnych Rząd twierdził, że kwota, jakiej domagał się skarżący, była nadmierna.

51. Trybunał jest zdania, że roszczenie skarżącego dotyczące szkody materialnej nie zostało należycie udowodnione. Jednakże Trybunał przyznaje, że skarżący doznał szkód natury niematerialnej, które nie mogą być należycie zrekomensowane przez samo stwierdzenie naruszenia. Dokonując oceny na zasadzie słuszności oraz biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, Trybunał przyznaje skarżącemu z tego tytułu 2000 euro.

B. Koszty i wydatki

52. Skarżący, który otrzymał pomoc prawną z Rady Europy w związku z reprezentowaniem jego sprawy domagał się 20 000 złotych tytułem zwrotu kosztów i wydatków poniesionych w postępowaniu przed Trybunałem.

53. Rząd twierdził, że kwota ta była nadmierna. Zwrócił się do Trybunału o orzeczenie obowiązku zwrotu poniesionych kosztów i wydatków jedynie z zakresie, w jakim były one rzeczywiście poniesione i konieczne oraz rozsądne co do kwoty.

54. Trybunał uznaje za uzasadnione przyznać skarżącemu kwotę 1000 euro z tytułu kosztów i wydatków związanych z postępowaniem przed Trybunałem, pomniejszone o kwotę 685 euro otrzymane w drodze pomocy prawnej z Rady Europy.

C. Odsetki z tytułu niewypłacenia zadośćuczynienia

55. Trybunał uważa, że odsetki z tytułu niewypłacenia zasądzonych kwot powinny być ustalone zgodnie z marginalną stopą procentową Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe.

Z TYCH PRZYCZYN TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje*, że doszło do naruszenia art. 6 § 1 Konwencji;
2. *Uznaje*, że
 - (a) pozwane państwo ma wypłacić skarżącemu, w ciągu trzech miesięcy od dnia, kiedy wyrok stanie się prawomocny zgodnie z art. 44 § 2 Konwencji, następujące kwoty, które będą przeliczone na walutę pozwanego państwa według kursu z dnia realizacji wyroku:
 - (i) 2000 euro (dwa tysiące euro) z tytułu szkód niematerialnych;
 - (ii) 1000 euro (tysiąc euro) tytułem zwrotu kosztów i wydatków, pomniejszone o 685 euro (sześćset osiemdziesiąt pięć euro) otrzymane w drodze pomocy prawnej z Rady Europy;
 - (iii) jakikolwiek podatek, jaki może być pobrany od tych kwot;
 - (b) od wygaśnięcia powyższego trzymiesięcznego terminu do momentu zapłaty płatne od tej sumy będą zwykłe odsetki według marginalnej stopy procentowej Europejskiego Banku Centralnego plus trzy punkty procentowe;
3. *Oddala* pozostałą część roszczenia skarżącego o zadośćuczynienie.

Sporządzono w języku angielskim i obwieszczono pisemnie 27 czerwca 2006 r., zgodnie z art. 77 § 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

T.L. EARLY
Kancierz

Nicolas BRATZA
Przewodniczący